

Askeleet kohti kestäväää vesienhallintaa

Pasi Valkama, Helena Valve, Antti Belinskij, Pinja Kasvio (Syke), Jukka Markkanen, Kauko Koikkalainen (Luke)

Valumavesi

Tutkimusta vesien ja luonnon monimuotoisuuden hyväksi

Kuva: Yle.fi

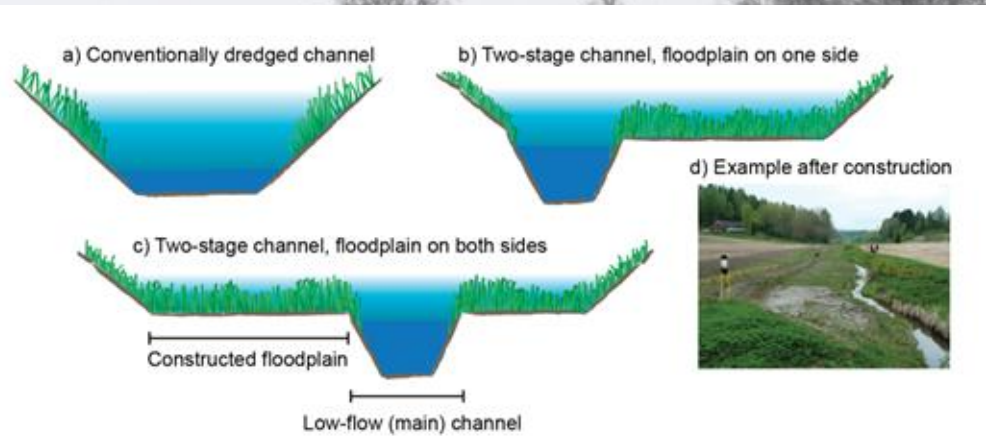

Kuvat: Ojitusopas

- Suomen ilmasto-olosuhteet vaativat toimivan kuivatusjärjestelmän
- Suomessa on 1,5 miljoonaa hehtaaria ojitettua peltoa ja 4,7-5,5 miljoonaa hehtaaria ojitettua suota
- Ojitusmenetelmät kehittyivät ja hydraulisen kaivinkoneen keksiminen teki ojittamisesta helppoa
- Peruskuivatusuomia rakennettu eniten 1950-70-luvuilla
- Herääminen ojituksen haittoihin + tutkimustiedon lisääntyminen
- Ojituksen haittojen vähentäminen vaatii eri tason ohjauskeinoja (oikeudellinen, taloudellinen ja yhteisöllinen...)

Luotamus päätöksenteon tukena

+

VEDENLAATU
TULVIMINEN
MONIMUOTOISUUS

sustainability MDPPI

Article
Agricultural Water Management Using Two-Stage Channels: Performance and Policy Recommendations Based on Northern European Experiences

Kaisa Västilä^{1,2,*}, Sari Väisänen¹, Jari Koskiaho¹, Virpi Lehtoranta¹, Krister Karttunen¹, Mikko Kuussaari¹, Juha Järvelä² and Kauko Koikkalainen³

↓

Valumavesi-hanke
Hyväksyttävyys ja ohjaukeinit
- esiselvitys CAP-valmistelun tueksi

↓

Suomen viimeistelty CAP-suunnitelma on toimitettu Euroopan komissioon 20.7.2022

Ojitusyhteisöt luonnonhoidollisen peruskuivatuksen toteuttajina

- Leppiojan, Uuhikonojan ja Raaseporinjoen kunnostushankkeiden analyysi osoittaa, että monelle maanomistajalle kaksitasouomaratkaisu on syy osallistua aktiivisesti ojitusyhteisön toimintaan
- Monimuotoisuuden huomiointi nähdään tällöin osana uudistuvaa maataloutta
- Osa viljelijöistä on asiasta vastakkaista mieltä ja myös kokeellisuus epäilyttää
- Kunnostushankkeissa on kyettävä elämään jännitteen kanssa
- Luonnonhoidolliselle peruskuivatukselle on oltava selvät kannustimet

Oikeudelliset ohjauskeinot

- Oikeudellisissa ja poliittisissa tavoitteissa korostuu ojituksesta aiheutuvien haittojen vähentäminen
 - Vesien hyvän tilan tavoite, tulviin ja kuivuuksiin varautuminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen
 - Luontokadon pysäyttäminen ja elinympäristöjen ennallistaminen
- Sääntelyn kehittämissuunnat
 - Niin uusien ojitushankkeiden kuin ojitetun ympäristön kunnostamisen ympäristövaikutuksia on syytä säännellä
 - Myös ojitusympäristön ennallistamiseen tulee kiinnittää huomiota
- Sääntelykeinot
 - Maatalouden tukipolitiikan kehittäminen tärkeää ja siinä otettu askeleita ojituksen ympäristövaikutuksen hillinnän suuntaan (esim. rakennetukilaki)
 - Ojituksen ympäristövaikutusten sääntelyn perustason on syytä olla riittävän korkea lainsäädännössä (esim. vesilaki)
 - Uusien ojitushankkeiden sääntelystä painopistettä kunnossapidon ja ennallistamisen suuntaan

Taloudelliset ohjauskeinot (2-tasouomat)

- Peltopinta-alan laskentasäännöt taloudellisesti kannustaviksi ja ympäristömyönteisiksi (korvausalan laskenta uoman keskeltä – ei tukimenetyksiä) – Vesistö vai reunaoja?
- Satomenetykset (katetuotto) kaksitasouoman alle jäävältä peltoalalta – satomenetysten korvaus?
- Lisäkustannusten korvaus ja mahdollinen bonus lisäksi normaalista perkauksesta kaksitasouomaan siirryttäessä
- Kaksitasouomasta aiheutuneiden ympäristönhoitokustannusten korvaus

Peruskuivatuksen tuen uudistus

- Peruskuivatushankkeiden tukeminen siirtyi osaksi EU-rahoitteista maatalouden tukijärjestelmää 2023
- **Yhteinen ojitusinvestointi** uudeksi tukikohteeksi maatalouden rakennetukiin, vastaavasti kuin esim. salaojituksen investointituki
- Rakennetuella tuettavat yhteiset ojitusinvestoinnit ovat osa *Ympäristön tilaa ja kestäväää tuotantotapaa edistäviä investointeja maataloilla* – tukitoimea
- Tuen myöntäminen edellyttää, että investointi edistää ympäristöystävällisemmän tuotantotavan ja teknologian käyttöönottoa

Tuen myöntämisen edellytykset

- Investoinnin toteuttamisella saatavan hyödyn on kohdistuttava maatalousmaahan ja useampaan kuin yhteen maatilaan
- Hakijan on esitettävä ojitushankkeesta vesilain 5 luvun 15 §:n mukainen ojitussuunnitelma
- Lisäksi suunnitelmassa on esitettävä toimenpiteet hankkeelle tarkoituksenmukaisista vesiensuojelurakenteista tai luonnonmukaisista suunnitteluratkaisuista:
 - 1) ojituksesta aiheutuvien vahinkojen ja haittojen estämiseksi tai vähentämiseksi;
 - 2) ravinteiden ja kiintoaineksen pidättämiseksi;
 - 3) virtauksen viivyttämiseksi;
 - 4) muuttuviin sää- ja vesiolosuhteisiin sopeutumiseksi;
 - 5) luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Onko tulvatasanne maatalousmaata?

- VNA eräiden maatalouden pinta-alaperusteisten tukien myöntämisen yleisistä edellytyksistä
- <https://mmm.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f808062f5>

22 §

Reunaojan hyväksyminen perus- ja kasvulohkon alaan

Perinteiseen viljely- ja maankäyttötapaan kuuluva enintään kolme metriä leveä reunaoja voidaan hyväksyä perus- ja kasvulohkon tukikelpoiseen pinta-alaan peruslohkon rajalle asti. Peruslohkon raja on tällöin reunaojan keskikohdassa. Jos reunaoja on yli kolme metriä leveä, pellon peruslohkon raja on reunaojan ja pellon taitekohdassa.

Peruslohkon rajalta viljellyn kasvuston reunaan mitatun reunaojan ja sen viljelemättömän pientareen yhteinen leveys voi olla enintään kaksi metriä. Viljelemättömällä pientareella tarkoitetaan piennarta, jolla ei kasva kasvulohkon viljelykasvia.

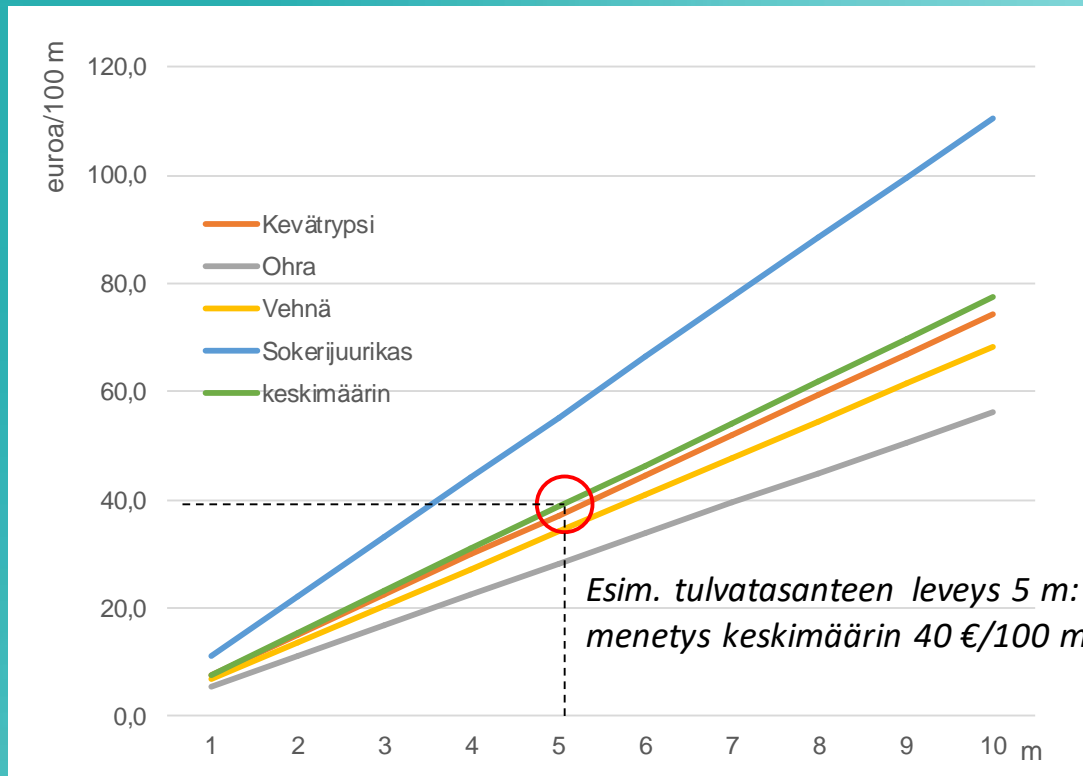
Jos reunaoja on vesilain mukaiseen ojitukseen liittyvä kaksitasouoma, uoma tulvatasanteineen voidaan hyväksyä perus- ja kasvulohkon pinta-alaan uoman keskeltä mitattuna.

MUTTA: Vesistöjen varrelle perustettavat kaksitasouomat vievät edelleen peltopinta-alaa

Kaksitasouoman leveyden vaikutus menetettyyn katteeseen eri kasveilla, kun otetaan huomioon sato- ja/tai tukimenetykset

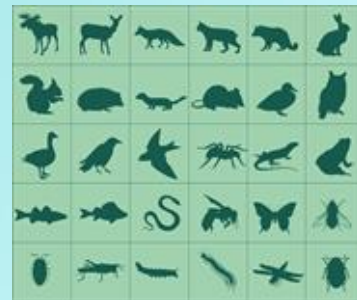
Vesistön 2-tasouomat

Reunaojan 2-tasouomat

Luonnonmukaisilla peruskuivatusmenetelmillä on suuri merkitys siirtymässä kohti kokonaisvaltaisesti kestävää, uudistavaa maataloutta!

Kiitos!

Valumavesi-hanketta ovat rahoittaneet:

